İNSANLARIN RAMAZAN HİLÂLİNİ GÖRMELERİ GEREKİR Mİ?

﴿ هل يجب ترائي الهلال؟ ﴾

[Türkçe – Turkish – تركي]

Muhammed b. Salih el-Useymîn

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ümmü Nebil

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ هل يجب ترائي الهلال؟ ﴾

« باللغة التركية »

محمد بن صالح العثيمين

ترجمة: محمد بن مسلم شاهين

مراجعة: أم نبيل

2010 - 1431

islamhouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

SORU:

İnsanların Razaman hilâlini görmeleri gerekir mi?

CEVAP:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Bir grup âlim, Ramazan hilâlini ilk gece görmeye çalışmanın farzı kifâye olduğu, eğer bütün insanlar bunu terkederlerse, hepsinin günahkâr olacağı görüşüne varmışlardır ki bu, Hanefî mezhebinin görüşüdür.

Bazı âlimler ise, Ramazan hilâlini görmeye çalışmak müstehaptır, demekle yetinerek şöyle demişlerdir:

"Şaban ayının 29. günü ile Ramazan ayının 29. günü, Ramazan ayının hilâlini aramaya çalışmaları, insanların üzerine farzı kifâyedir.Zilkâde ayının hilâlini de görmeye çalışmaları aynı hükümdedir. Devlet başkanının, insanlara bunu emretmesi gerekir."[1]

Yine şöyle demişlerdir:

"İnsanların, Şaban ayının 29. günü güneş batarken Ramazan ayının hilâlini aramaya çalışmaları gerekir.Görürlerse, oruca başlarlar.Hava bulutlu olursa, Şaban ayını 30 güne tamamlarlar."[2]

Başka âlimler de şöyle demişlerdir:

"İnsanların, Şaban ayının 30. gecesi, Ramazan ayının hilâlini görmeye çalışmaları müstehaptır."

"Oruca dikkat etmek ve ihtilaftan uzak durmak için Ramazan ayının hilâlini görmeye çalışmak müstehaptır.

Nitekim Âişe -Allah ondan ve babasından râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَحَفَّظُ مِنْ شَعْبَانَ مَا لاَ يَتَحَفَّظُ مِنْ غَيْرِهِ، ثُمَّ يَصُومُ لِرُؤْيَةِ رَمَضَـانَ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْهِ عَدَّ ثَلاَثِينَ يَوْمًا، ثُمَّ صَامَ.)) [رواه أحمد وأبو داود وصححه الألباني]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- (Ramazan orucunu kontrol etmek ve korumak için) Şaban ayının günlerini saymaya dikkat ettiği kadar başka aya dikkat

---

1 "Mecmeu'l-Enhâr", cilt:1, sayfa:238

2 "Fetâvâ-i Hindiyye", cilt:1, sayfa: 197. Bu konuda detaylı bilgi için "Fethu'l-Kadîr", cilt:2, sayfa: 313'e bakınız.

etmezdi. Sonra Ramazan ayının hilâlini gördüğünde oruca başlardı. Şaban ayının hilâli kendisine görünmezse, otuz güne tamamlar, sonra oruca başlardı."[1]

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَحْصُوا هِلاَلَ شَعْبَانَ لِرَمَضَانَ.)) [رواه الترمذي وحسنه الألباني في صحيح الترمذي]

"Ramazan için (veya (Ramazan orucunu kontrol etmek ve korumak için) Şaban ayının günlerini sayın."[2]

Tuhfetu'l-Ahvezî'nin yazarı şöyle demiştir:

"İbn-i Hacer şöyle demiştir: Yani Şaban ayının günlerini saymak ve kontrol etmekte, hilâlin doğuşunu araştırmaya ve yörüngelerini görmeye gayret edin ki, Ramazan hilâlini idrak etmekte gerçek bir bilgiye sahip olasınız ve ondan hiçbir şeyi kaybetmeyesiniz."

"el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye" yazarı şöyle demiştir:[3]

"Hilâli görmek, onunla ilgili olduğu için bazı ibâdetlerin vakitlerinin belirlenmesini gerektiren bir iştir.Bu sebeple müslümanların, hilâli talep etmekte gayret etmeleri ve bunu da Ramazan ayının başlangıcının bilinmesi için Şaban ayının 30. gecesi, Ramazan ayının bitişi ve Şevvâl ayının başlangıcının bilinmesi için Ramazan ayının 30. gecesi ile Zilhicce ayının başlangıcının bilinmesi için de Zilkâde ayının 30. gecesi yapılması meşrû kılınmıştır. Bu aylar, oruç ile hac gibi İslâm'ın iki önemli rüknü (esası) ile bağlantılı olup Ramazan bayramı ile Kurban bayramının tayin edilmesi içindir.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- de ümmetini hilâli görmeye teşvik etmiştir.

Nitekim Ebû Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((صُومُوا لِرُؤْيَتِهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَتِهِ، فَإِنْ غُبِّيَ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا عِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلاَثِينَ.)) [متفق عليه]

"(Ramazan ayının) hilâlini gördüğünüzde oruca başlayın. (Şevvâl ayının) hilâlini gördüğünüzde de bayram edin. Eğer (Şaban ayının hilâli) size görünmezse, (oruca başlamak için Şaban ayını, bayram etmek için ise Ramazan ayını) otuz güne tamamlayın."[4]

---

[1] Ahmed, hadis no:24006, Ebû Dâvûd, hadis no: 1980, Elbânî de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir. Keşşâfu'l-Kına'", cilt: 2, sayfa: 300

[2] Tirmizî, hadis no: 623, Elbânî de 'Sahîhu't-Tirmizî, hadis no:678'de hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

[3] "el-Mevsûatu'l-Fıkhıyye"; cilt: 22, sayfa: 23

[4] Buhârî, hadis no:1909, Müslim, hadis no: 1081

Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((اَلشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً، فَلاَ تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلاَثِينَ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"**Bu ay, yirmi dokuz gecedir.** (Şaban ayının) **hilâlini görmedikçe oruca başlamayın.** (Şaban ayı) **size görünmezse, Şaban ayını otuz güne tamamlayın.**"[1]

Birinci hadis, Ramazan orucuna başlamak için, Şaban ayının hilâlini görmeyi veya Şaban ayını otuz güne tamamlamayı, bayram etmek için ise, Şevvâl ayının hilâlini görmeyi veya Ramazan ayını otuz güne tamamlamayı gerekli kılmıştır.

İkinci hadis ise, Ramazan ayının hilâlini görmedikçe veya hava açık olduğu takdirde Şaban ayını otuz güne tamamlamadan önce oruca başlamayı yasaklamıştır.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den, Ramazan orucunu kontrol etmek ve korumak için Şaban ayının hilâlini görmeye önem verilmesini emreden şu hadisi vardır:

((أَحْصُوا هِلاَلَ شَعْبَانَ لِرَمَضَانَ.)) [رواه الترمذي وحسنه الألباني في صحيح الترمذي]

"**Ramazan için** (veya Ramazan orucunu kontrol etmek ve korumak için) **Şaban ayının günlerini sayın.**"[2]

Yine, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Ramazan ayını kontrol etmek için Şaban ayına çok önem verdiği şu hadisi de vardır:

Âişe'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَحَفَّظُ مِنْ شَعْبَانَ مَا لاَ يَتَحَفَّظُ مِنْ غَيْرِهِ، ثُمَّ يَصُومُ لِرُؤْيَةِ رَمَضَانَ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْهِ عَدَّ ثَلاَثِينَ يَوْمًا، ثُمَّ صَامَ.)) [رواه أحمد وأبو داود وصححه الألباني]

"**Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-** (Ramazan orucunu kontrol etmek ve korumak için) **Şaban ayının günlerini saymaya dikkat ettiği kadar başka aya dikkat etmezdi. Sonra Ramazan ayının hilâlini gördüğünde oruca başlardı. Şaban ayının hilâli kendisine görünmezse, otuz güne tamamlar, sonra oruca başlardı.**"[3]

Hadisi şerheden âlimler şöyle demişlerdir:

---

1 Buhârî ve Müslim

2 Tirmizî, hadis no: 623, Elbânî de 'Sahîhu't-Tirmizî, hadis no:678'de hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

3 Ahmed, hadis no:24006, Ebû Dâvûd, hadis no: 1980, Elbânî de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir. Keşşâfu'l-Kına'", cilt: 2, sayfa: 300

"Yani Ramazan orucunu kontrol etmek ve korumak için Şaban ayının günlerini saymayı kendine bir görev kabul ederdi."

Sahâbe -Allah onlardan râzı olsun- hem Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hayatında, hem de vefâtından sonra Ramazan ayının hilâlinin görülmesine çok önem verirler ve hilâli birlikte görmeye çıkarlardı.

Nitekim Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((تَرَاءَى النَّاسُ الْهِلاَلَ، فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ أَنِّي رَأَيْتُهُ، فَصَامَهُ وَأَمَرَ النَّاسَ بِصِيَامِهِ.)) [رواه أبو داود]

"İnsanlar (sahâbe), hilâli birlikte görmek için toplandılar. Ben de hilâli gördüğümü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e tek başıma haber verdim. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- oruca başladı ve insanlara da oruca başlamalarını emretti."[1]

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Bizler, Mekke ile Medine ararsında bir yerde Ömer -Allah ondan râzı olsun- ile beraberdik. Birlikte hilâli görmek için toplandık. Ben ise keskin bakışlı birisi olduğum için hilâli gördüm. Benden başka hilâli gördüğünü iddâ eden hiç kimse yoktu. Ben Ömer'e şöyle demeye başladım:

-Sen göremiyor musun?

Ömer ise, hilâli göremiyordu."

Hanefîler, Ramazan ayının hilâlini Şaban ayının 30. gecesi görmeye çalışmanın, farzı kifâye olduğunu söylemiştir. Eğer hilâli görürlerse, oruca başlarlar, yoksa Şaban ayını otuz güne tamamlar, sonra oruca başlarlar. Zirâ kendisi olmadan farz hasıl olmuyorsa, o şeyi yerine getirmek farzdır.

Hanbelîler ise şöyle söylemişlerdir:

"Oruca dikkat etmek ve ihtilaftan uzak durmak için Ramazan ayının hilâlini görmeye çalışmak müstehaptır."

Mâlikîler ve Şâfiîlerin bu konuda herhangi bir görüşüne rastlamadık.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

---

[1] Ebû Dâvûd, Kitabu's-Savm, Ramazan Hilâlini Görmede Bir Kişinin Şâhitliğinin Yeterli Olacağı Bâbı, hadis no:1995

Müslümanlardan herhangi birisi, Ramazan ayının girişi ve sona erişinin tesbiti için hilâli görmeye çalışmazsa, bütün müslümanlar günahkâr olur mu? diye sorulunca, o şöyle cevap vermiştir:

"Ramazan veya Şevvâl ayının hilâlini görmek için toplanmak, Sahâbe'nin -Allah onlardan râzı olsun- bildiği bir şeydir.

((تَرَاءَى النَّاسُ الْهِلَالَ، فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ أَنِّي رَأَيْتُهُ، فَصَامَهُ وَأَمَرَ النَّاسَ بِصِيَامِهِ.)) [رواه أبو داود]

"İnsanlar (sahâbe), hilâli birlikte görmek için toplandılar. Ben de hilâli gördüğümü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e tek başıma haber verdim.Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- oruca başladı ve insanlara da oruca başlamalarını emretti."[1]

Hiç şüphe yok ki Sahâbe'nin -Allah onlardan râzı olsun- yolu, yolların en mükemmeli ve tamam olanıdır."[2]

Bana göre, Ramazan, Şevvâl ve Zilhicce aylarının hilâlini görmek, farzı kifâyedir. Çünkü oruç ve hac gibi İslâm'ın iki rüknü, bu ayların hilâlini görmekle bağlantılıdır.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

---

[1] Ebû Dâvûd, Kitabu's-Savm, Ramazan Hilâlini Görmede Bir Kişinin Şâhitliğinin Yeterli Olacağı Bâbı, hadis no:1995

[2] Muhammed b. Salih el-Useymîn, "Oruç Hakkında 48 Soru ve Cevap" adlı kitabının 21 nolu soru.